

NOG EENS OVER MICHEL

Bij onderwerpen als eenzaamheid, ongewilde kinderloosheid, huwelijk en echtscheiding, leven met een onzichtbare handicap, denk je normaal gesproken niet direct aan de Oblaten van Franciscus van Sales. Na lezing van mijn vorig artikel weet u echter dat hiertussen wel degelijk een verband bestaat. Michel Vermeer heeft daar namelijk diverse boeken over geschreven.

Naast de Salesiaanse spiritualiteit schreef Michel over de problematiek die schuilgaat bij mensen, die met deze onderwerpen geconfronteerd worden of zijn. Hij wilde aandacht voor deze ‘vergeten groepen’. Mijn bijdrage voor dit nummer is grotendeels aan deze boeken gewijd.

Wat mij bij lezing van de boeken van Michel opviel was zijn typische stijl. Al zijn boeken zijn vrijwel geheel gebaseerd op interviews. Het grootste gedeelte ervan bestaat uit een letterlijke weergave van de gevoerde gesprekken. Als ik goed geteld heb, moet hij meer dan honderd interviews hebben afgenomen. Dat dat een geweldige klus is geweest en dat hem dat enorm veel tijd heeft gekost, is een understatement, zeker omdat hij niet leefde in ons ‘computertijdperk’ met alle gemakken van een eenvoudige, correcte en snelle tekstverwerking.

Veelvuldig ging Michel met zijn bandrecorder op stap, nam de gesprekken op en typte deze thuis uit op zijn typemachine. Alleen dat al was een hele onderneming. Om zoveel mensen weten te strikken voor een gesprek met hem, was helemaal een prestatie. Veel van zijn kandidaten heeft Michel vrijwel zeker gevonden tijdens zijn werk bij zijn Algemene Hulpdienst,

maar ook werden diverse oproepen voor interviews geplaatst in de dagbladen. Zelfs via de radio werden mensen opgeroepen om hun stem te laten horen.

Eenzaamheid

Als eerste wil ik nader ingaan op het boek dat Michel in 1988 samen schreef met Cisca Dresselhuys: *Eenzaamheid, Alleen tussen velen*.

Evenals uit zijn andere boeken blijkt ook uit dit boek dat hij er geen voorstander van was om te praten *over* mensen. Hij wilde liever *met* hen praten. Hij wilde hen zelf aan het woord laten om te vertellen over hun leven, hun moeilijkheden en hun wensen. Hij was

ervan overtuigd dat niemand beter kon vertellen over wat eenzaamheid is en hoe dat voelt, als degene die zelf eenzaam is.

Een onderzoek onder alleenstaanden, dat door hem werd uitgevoerd samen met het sociologisch instituut van de R.K. Universiteit Nijmegen, leerde hem verder dat eenzaamheid voor zeer veel mensen een enorme zware last is en dat dit probleem door de buitenwereld zwaar wordt onderschat.

Dat werd volgens hem nog eens bevestigd door de vele brieven die hij hierover kreeg en door veel van zijn persoonlijke contacten met alleenstaanden.

Het zette hem aan tot de oprichting van een trefcentrum en van contactgroepen. Hij wilde aandacht voor dit probleem, zowel in de pers, als op radio en televisie.

Gebleken is dat hij na zo'n persoonlijke gesprek contact is blijven houden met de geïnterviewde.

Kinderloosheid

Het boek 'Het taboe, Gesprekken over kinderloosheid' dat Michel in 1980 het licht liet zien schreef hij samen met Ruud Stoeten.

In de inleiding van dit boek schrijft hij dat hij heeft onderzocht dat de problematiek rondom kinderloosheid bijzonder groot is. Het trieste is volgens hem dat veel kinderloze echtparen merken dat over dit probleem niet gepraat mag worden en dat rondom de kinderloosheid een eigenaardige taboesfeer hangt. Anderen beginnen er blijkbaar niet zo gemakkelijk over en de kinderloze echtparen hebben het gevoel dat ze het maar met zijn tweeën moeten zien op te lossen.

Ik heb ook geconstateerd, aldus Michel, dat zelfs de kinderloze echtparen er vaak samen maar weinig over praten omdat dat voor hen beiden vaak pijnlijk is.

We moeten volgens Michel voorkomen dat degenen die ongewild kinderloos zijn een aparte geïsoleerde groep gaan vormen die zich koestert in zelfmedelijden en zich afzet tegen de anderen. Wij moeten het probleem in zijn ware proporties willen zien, zonder overdrijving en zonder onderschatting om te komen tot een werkelijke integratie.

Michel pakt dit probleem dan ook niet alleen in woorden aan, maar richt het Landelijk Centrum Ongewilde Kinderloosheid op, dat voorlichting, begeleiding en nazorg geeft aan ongewild kinderloze.

Als men ervan uitgaat dat de kerk daar moet helpen waar nood, verdriet en leed zijn, dan hebben volgens Michel de

kerkgenootschappen ook hier een belangrijke taak te vervullen. Hijzelf gaf het voorbeeld.

Voor wie van mening is dat het probleem van ongewenste kinderloosheid nu niet meer actueel is, wil ik toch eens adviseren om op Google de zoekterm 'ongewenste kinderloosheid' in te toetsen.

Huwelijk en echtscheiding

In 1978 laat Michel mensen aan het woord over hun huwelijk of echtscheiding. Hij schrijft dit boek met als titel 'De moeilijkste relatie' samen met Cisca Dresselhuys.

Het huwelijk is, aldus Michel, geen gemakkelijke relatie. Ook al begint men er nog zo enthousiast en vol liefde voor elkaar aan, dan is dat volgens hem nog geen voorwaarde dat alles goed blijft gaan.

Ook in dit boek laat Michel de mensen zelf aan het woord. Echtparen vertellen zeer openhartig over hun huwelijk, dat ondanks problemen toch standhoudt en grote voldoening schenkt. Andere echtparen vertellen waarom er voor hen uiteindelijk geen andere oplossing overbleef dan een echtscheiding, waarbij zij eerlijk spreken over het verdriet en de woede, die daarmee meestal gepaard ging.

Het boek bevat verder tal van raadgevingen voor hen die gaan trouwen. Ook worden daarin adviezen gegeven aan hen die getrouwd zijn en bemerken dat hun huwelijk dreigt te gaan stranden.

Gehandicapten

Met prof. drs. Joop Michels schrijft Michel Vermeer een tweetal boeken over gehandicapten. Het eerste verschijnt in 1988 met als titel: Wat zie je er goed uit.

Zonder dat de buitenwereld dit opmerkt, kampt, aldus Michel, een grote groep lichamelijk gehandicapten met een onzichtbare handicap. Met name noemt hij in zijn boek slechtzienden,

doven, slechthorenden, incontinenten, mensen met de ziekte van Crohn en reumapatiënten.

Onzichtbaar gehandicapten stuiten volgens Michel vaak op een muur van onbegrip. Uit de persoonlijke verhalen in dit boek in de vorm van interviews, brieven en telefoongesprekken, blijkt dat zij zich meer dan eens achtergesteld voelen. Op school en in het maatschappelijke leven vinden zij veelal niet de steun die zij nodig hebben. De gevolgen zijn groot: psychisch pijn, verdriet, wanhoop en onzekerheid.

Michel Vermeer laat ook in dit boek de mensen zelf aan het woord. Hij geeft daarin bovendien een kritische kijk op de rol van artsen, instanties en instellingen. Ook zijn daarin adviezen opgenomen hoe de omgeving het beste met onzichtbaar gehandicapten kan omgaan.

Het tweede boek verschijnt in 1991 en kreeg als titel mee: *Is dat nou alles?*

Met zo'n 'is dat nou alles' reageert, aldus Michel, de omgeving vaak op mensen met een lichte handicap. Als voorbeelden van een lichte handicap noemt hij onder andere handicaps in uithoudingsvermogen en tempo, dwangmatig handelen, depressiviteit,

50

angsten, fobieën en stotteren.

Deze handicaps worden volgens Michel door de maatschappij onvoldoende erkend.

Zowel in de maatschappij als in de naaste omgeving, bij familie, vrienden, collega's ontmoeten de licht-gehandicapten over het algemeen weinig begrip. Dit onbegrip is lang niet altijd een kwestie van kwade wil of boos opzet, maar meestal te wijten aan onwetendheid. En juist door die onwetendheid heeft een licht-gehandicapte het veel moeilijker dan eigenlijk nodig is.

Aan de hand van persoonlijke interviews en brieven maakt Michel duidelijk met welke problemen mensen met een lichte handicap geconfronteerd worden.

In plaats van 'Moet je daar nou om zeuren?' of 'Is dat nou alles?' geeft hij ons adviezen hoe wij dienen om te gaan met mensen met een lichte handicap. We mogen mensen niet uitsluiten omdat ze niet goed kunnen lopen, niet goed kunnen zien of niet lang genoeg kunnen staan.

Onlangs las ik een uitvoerig artikel over Joris Linssen naar aanleiding van zijn boek over zijn inspirerende stiefvader: Het boek Louis.

Het is bekend dat Joris zich graag omringt met excentrieke-lingen en verschoppelingen. Zijn stiefvader Louis, een pleeg-kind, was ook zo'n prachtige paradijsvogel die hem belangrijke levenslessen meegaf.

Door hem, aldus Joris, besef ik dat het ergste gevoel, dat je iemand kunt meegeven, is: Jij doet er niet toe. Louis moest opgroeien met die boodschap.

Het allerbelangrijkste dat je een pleegkind kunt meegeven is volgens Joris het gevoel dat het er mag zijn en dat het belangrijk genoeg is om te worden opgenomen in het gezin. Het leven van Louis maakte hem duidelijk hoe belangrijk het is dat pleegkinderen in een warm nest terechtkomen.

Ik moest na lezing hiervan denken aan Michel. Pleegkinderen en de opvang daarvan ... als Michel in deze tijd geleefd zou hebben, zou hij daarover misschien ook wel een boek geschreven hebben.

Echter, de tijden zijn veranderd. Door al die praatprogramma's op de televisie, van Jinek tot Hart van Nederland, van Nieuws uur tot Een Vandaag en van Editie NL tot Op1, bestaan er nog nauwelijks 'vergeten groepen'.

De boeken van Michel Vermeer waren in zijn tijd van groot belang. Hij gaf 'vergeten groepen' een podium. Hij kwam ervoor op, maakte ons van het bestaan ervan bewust en – dat is misschien nog wel het belangrijkste – in tegenstelling tot al die praatprogramma's droeg hij oplossingen aan. Hij deed er wat aan. Daarvoor kunnen we Michel niet dankbaar genoeg zijn.

Ter afsluiting plaats ik hierbij nog de reactie van Willem Spann op mijn vorig artikel over Michel Vermeer in nummer 115.

Willem vond het een uitstekend artikel, maar wilde toch graag vermeld zien dat Michel niet alleen de Franciscus van Salesstemmen nieuw leven had ingeblazen maar dat hij ook de oprichter was geweest van Contact, dat in het begin zelfs een internationale versie kende.

Ons huidige Salesiaans Contact is, aldus Willem, daarom ook niet de voortzetting van Sales maar juist van dat – later genoemde – Kontakt.

Verder heeft Hans Berghuis in samenwerking met Michel het toneelstuk *De Bisschop en de Baronesse* geschreven, waarmee een heus toneelgezelschap onder leiding van Michel het hele land is rond geweest. Het is ook in het Duits vertaald en door de toenmalige Zuid-Duitse provincie door studenten opgevoerd.

Ten slotte haalde, aldus Willem, Michel in een van zijn Nijmeegse periodes ook de regionale pers, toen hij de beroemde pater John Francis Tucker uit Monaco naar Nederland haalde.

John Francis Tucker was de eerste in Amerika geboren oblaat en de enige Amerikaan die Louis Brisson heeft ontmoet. Hij was de persoonlijke kapelaan van prins Reinier III en door het Vaticaan aangewezen als zijn persoonlijke adviseur.

Vanwege zijn aandeel in het huwelijk tussen prins Reinier III en Grace Kelly werd pater Tucker wel 'Father Cupido' genoemd. Willem, heel hartelijk dank voor deze correctie en aanvullingen.

Jan van de Vossenbergh

